

140 éve született Roth Gyula

1873. szeptember 26-án született Roth Gyula erdőmérnök, egyetemi tanár. 1944-ben történt nyugdíjbavonulásáig volt az erdőmérnöki főiskola erdőművelési tanszékének vezetője. 40 éven át dolgozott a magyar erdészeti kísérletügy szolgálatában.

1896-ban végezte el a selmeci Erdészeti Akadémiát. A lugosi Erdőgazgatóság, majd a görgényszentimrei szakiskola után 1904-ben került vissza Selmecbányára oktatónak.

Európa erdészetében a 18. század második felétől az első világháborúig Németországhoz volt a vezető szerep. Az erdészeti kutatás feladatait és módszereit a dél-német erdőgazdák Darmstadtban, illetve Giessenben 1845-1846-ban foglalták össze.

A magyar erdészeti kísérletügy megszervezéséhez és szervezetének alakulásához a Mező- és Erdőgazdák Bécsben, 1873-ban tartott kongresszusa adott impulzust. Akkor kezdték meg Ausztria erdészeti kutatóintézetének, a mariabrunni kísérleti állomásnak a felállítását, amely 1875-től működött. A kongresszuson részt vett magyar küldöttség egyik tagja, *Fekete Lajos* selmecbányai erdőakadémiai tanár az Országos Erdészeti Egyesület 1874-ben Kaloocsán tartott közgyűlésén – a kitűzött napirendnek megfelelően – javaslatot tett hazánkban az erdészeti kísérletügy létrehozására.

Az 1892-ben Eberswaldeban tartott IUFRO közgyűlésen – a jegyzőkönyvek szerint – a szövetség kívánatosnak tartotta, más, még nem tag államok, így Magyarország és Franciaország kutatóintézetének belépését is. 1893-ban, az IUFRO Mariabrunnban tartott első kongresszusán Magyarország négy küldötletet vett részt. Közülük *Vadas Jenő*, a selmecbányai Bánya- és Erdőakadémia erdőtenyésztési, erdővédelmi, növényteni és állattani tanszékének vezetője még 1893-ban tette közzé a hazai erdészeti kísérletügy szervezetére vonatkozó javaslatát, az erdőri szakiskolák erdészeti kísérletügybe való bevonására. Fekete Lajosnak 1874-ben tett javaslata után 24 év telt el, amikor 1898-ban a magyar erdészeti kísérleti állomások megkezdheték működésüket. Akkor Selmecbányán közvetlenül a földművelésügyi minisztérium alá tartozó központi kísérleti állomás létesült, vezetője Vadas Jenő erdőakadémiai tanár lett.

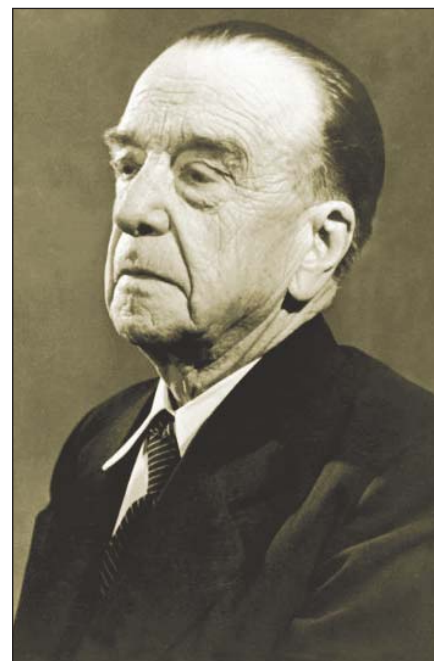
Még 1893-ban indítványozta, hogy az erdőri szakiskolák mellett külső kísérleti állomások létesüljenek. 1914-ig Görgényszentimrén, Királyhalmán, Lipótújvárott és Vadászerdőn az erdőri szakiskolák mellett megalakultak a külső kísérleti állomások. Vezetőik a szakiskolák vezetői voltak. A szervezethez tartozott a gödöllői fenyőkísérleti telep is mely 1907-ben került át a minisztériumtól.

A IUFRO az első világháború előtti utolsó kongresszusát 1910-ben Brüsszelben tartotta, ahol az orosz *G. F. Morozov* előadásában az erdő és a talajvíz szintje közötti összefüggésre hívta fel a figyelmet. Roth Gyula az orosz módszer alkalmazására már 1908-ban javaslatot tett. 1913-ban Királyhalmán hét kúttal kezdődtek meg a kísérletek.

Ezen a kongresszuson hívta meg először a magyar kormány a szövetséget, hogy a legközelebbi – 1914-re tervezett – kongresszusát Magyarországon tartsa. Ennek megrendezését a háború meggátolta. Később, az 1920-as évek végén Roth Gyula javaslatára a magyar földművelésügyi kormány meghívta a szövetséget, hogy tartson Magyarországon kongresszust. 1936-ban ez megrendezésre is került. Az 1936. évi magyarországi kongresszust az 1932-ben Nancyban rendezett kongresszus előzte meg. Ott szóba került a római Mezőgazdasági Intézet által kezdeményezett nemzetközi erdőgazdasági kongresszus megrendezése is, amelyet a kísérletügyi kongresszussal egy helyen és időben kívántak megtartani. A magyar kormány elvállalta ennek megrendezését is. A kongresszus új elnökének Roth Gyulát, a magyar erdészeti kutatóintézet vezetőjét választotta meg.

Mind az első világháború előtt, mind a két világháború között Roth Gyula az erdészeti kísérletügy előterébe saját természetes felújítási és gyérítési kísérleteit állította. Ő mutatott rá, hogy „régén vajdó munka a magyar erdészeti bibliográfia”. A 19. század második felében az erdőterület 7 398 976 ha volt. A trianoni „békeszerződéssel” az ország erdőterülete 1 174 554 ha-ra csökkent. Magyarország ezt követően 1930-ig fábehozatalra szorult.

1919 elején a selmecbányai központi erdészeti kísérleti állomás a Bánya- és Erdőmérnöki Akadémiával együtt átköltözött Sopronba. Vadas Jenő 1922-ben meghalt. Tanszékén Roth Gyula



követte, akit a földművelésügyi minisztérium később a soproni kísérleti állomás vezetésével is megbízott. Az állami erdészeti vezetés a kísérletügy elé az Alföld-fásítás tudományos alapjainak kidolgozását állította feladatul. Az igen szerény anyagi lehetőségeket jól szemlélte, hogy 1926-ban – mikor ismét megjelent az „Erdészeti Kísérletek” c. lap – a Természettudományi Országos Kongresszuson *Febér Dániel*, a főiskola növényteni tanszékének vezetője méltán fakadt ki a költségvetést illetően. Míg a mezőgazdasági kísérleti intézetek 2 771 090 pengő tétellel szerepeltek, addig az erdészeti kísérletekre összesen 8000 pengőt irányoztak elő.

Az erdészeti kísérleti állomások, majd a kutatóintézet rovartani, növénykörtani, valamint erdővédelmi kutatásokat nem folytatott. Alkalmadtán – főleg Roth Gyula – szakértőként véleményt adtak. Azonban figyelmet érdemel a Sopron melletti Brandmajorban 1929-ben létesített madárvédelmi mintatelep. A cél a csemetekert közelében fekvő, és a rovarvilág elszaporodásának melegágyat képező idős tölgy legelőerdőnek káros hatása közömbösítése, és a madárvédelem – főleg a hasznos madarak – propagálása és tanulmányozása volt. Ez évben megválasztják az IUFRO alelnökének, 1932-től örökös díszelnöknek.

Az erdészeti kísérletügy még az első világháború előtt karolta fel – erdei mellékhaszonvételként – a gyantatermelési kísérleteket. A francia példák után először a szobi vegyigyárban használtak kapart lucfenyőgyantát. Roth Gyula Malackán, Kisiblyén és Szerbiá-

ban kísérletezett csapolással. Szentend-rén és Sümegen mutatott be 1936-ban kísérleti területeket.

Roth Gyula korábban tett javaslata valósult meg, amikor 1936-ban az Erdészeti Kutató Intézet közzétette *Gerlai Arnold* „A magyar erdészeti irodalom könyvészete 1934-ig „ c. munkáját.

A IUFRO 1936 augusztusában megtartott magyarországi kongresszusán 43 államból 112-en vettek részt. 31 hazai szakember tartott előadást. Roth Gyulát a kongresszus eredményes megrende-

zéséért a szövetség 1953-ban Rómában tartott kongresszusán tiszteletbeli örökös tagjának választotta.

1935-ben megjelent Erdőművelés-tana korának egyik legszínvonalasabb műve volt. Ennek folytatásaként 1953-ban adták ki „A magyar erdőművelés különleges feladatai” c. könyvét.

1940-ben Roth Gyula megvált a soproni erdészeti kísérleti állomás vezetésétől. Az intézet vezetőjének *dr. Magyar Pált* nevezték ki. Kutató és anyagi eszközök hiánya miatt – a háborús viszonyok között

– a kutatómunka szinte megbénult, majd a második világháborúval abamaradt.

1952-ben a mezőgazdasági tudományok doktora lett. 1954-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával, 1955-ben Kossuth-díjjal tüntették ki. A magyar erdészeti kutatás egyik nagy alakja 1961-ben hunyt el.

Forrás: Dr. Csőre Pál hagyatéka, Kolossváry Szabolcsné : A magyar erdészeti kutatásügy a második világháború előtt
Inokai Balázs

Gépkocsi és a vad

A gépkocsi és vad összeütközése nem olyan egyszerű, ahogyan a vadászati törvény átsiklik fölötte. Ha közérdeknek tekintjük azt, hogy nagytestű vadállatok kószáljanak erdön-mezőn, és esetenként a közutakon, akkor az ebből eredő károk viselésébe az államnak is be kell szállnia. Ugyanakkor figyelemmel kell lennünk arra is, hogy egy, az „ütközés elkerülése érdekében” történt autós, motoros bukfcenc vaskos biztosítási csalásra is alkalmat kínál.

A gépjárművezetők figyelmét fel kell hívni a következőkre. Vegyük figyelembe a vadveszélyt jelző táblát. Ha egy vad átszalad előttük, fékezzenek, mert azt rendszerint követi a többi, minden körütekintés nélkül. Ha elkerülhetetlen a baleset, inkább üssék el az állatot, mintsem árokba, szakadékba boruljanak, fának ütközzenek. Nagyon nehéz ugyanis hitelt adni a történetnek, hogy azért történt a baleset, nehogy kárt tegyenek egy vigyázatlan, ártatlan őzikében.

Ha megtörtént a baleset, először is az autósnek tudnia kell egy telefonszámot, hogy kinek jelentse a balesetet, kinek tartozik bemutatni az elütött vadat, kitől kérje az eset kivizsgálását, kitől kérhet segítséget, hogy autóját, utasait, önmagát biztonságos helyre juttassa. A hatóságnak helyszíni szemlét kell tartania. A közlekedési szakember a féknyomokból és az autó sérüléseiből következtet a sebességre, az ütközés körülményeire. Ha az elütött vad sérülten elmenekült, az ottani vadászatra jogosult vadőr a jó szimatú vadászkuttyájával próbálja megkeresni, és a további szenvedésétől megszabadítani. Egy vadászati szakember szőr-, bőr-, vérmaradványokból következtet az ütközésre. A vadászati

hatóság vizsgálja meg, hogy a vadászatra jogosult betartotta-e a vadászati tervet, nem szaporította-e el túlságosan a vadállományt, nem létesített-e az út közelében etetőhelyet, nem rendezett-e hajtóvadászatot az országút irányába. Ha sem a vadász, sem az autós nem vétett, a kárt az államnak meg kell térítenie. Nem tartható az a mostani gyakorlat, hogy ilyen esetben mindenki viseli a maga kárát. Az állam – a vad tulajdonosa – viseli az elütött vaddiszónó néhány ezer forintos kárát, az autós pedig a maga esetleg milliós kárát, és még örülünk, ha a családfő nem vesztette életét, neveletlen árvákat hagyva maga után.

A hatóság a segítségnyújtás ügyében például szerződhet az Autóklub segélyszolgálatával, vagy kiépíthet egy, az egész országot lefedő hálózatot, a környékbeli autóméttéssel foglalkozó vállalkozókkal, akik a pórul járt autósoknak gyors segítséget nyújtanak.

Azt pedig egyenesen botrányosnak tartom, hogy amikor vadállatok szabaddultak be az autópályára, és halálos balesetet okoztak, mindenki csak a vállát vonogatta, amikor a felelősség szóba került. Hát kinek a dolga (lenne) a méregdrágán épített kerítés fenntartása, „üzemeltetése”? (Amelynek építésekor a munkát ténylegesen végző al-al-vállalkozónak a vállalási összeg harmadát „zsebből-zsebbe” vissza kellett adnia a fölötte álló al-al-vállalkozónak.)

Reményfy László

Hitelesítették Magyarország legnagyobb fáját a Gemenci erdőben



Hitelesítették Magyarország legnagyobb kerületű faóriását a Gemenci erdőben. *Prof. Dr. Pósfai György* biológus-kutató 2013. szeptember 21-én rögzítette a hiteles adatokat, mely alapján a csomoros fekete nyár 12 méter kerületű.

Gemenc Pörbölyi erdőtümbjében, a Móric-Duna partján található a négy sarjából összenőtt, azonban egy gyökézzel rendelkező faóriás. A 12 méteres kerületű fakülönlegesség egyedülálló megjelenése nem mindennapi látványt nyújt.

Forrás: **Gemenc Zrt.**

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!